

WILLIAM H. ROONEY: DE CE AU ABANDONAT AVOCAȚII AMERICANI DREPTUL NATURAL?

Autor: Dominik Raul Schausz | 30 august 2023

Un articol de William H. Rooney pentru First Things

Articol original: Why did American Lawyers Abandon Natural Law?

În funcție de perspectiva fiecăruia, dreptul natural este sau literă moartă sau o chestiune esențială. Niciun avocat sau judecător contemporan nu ar cita dreptul natural în sala de judecată sau în cadrul unei opinii judiciare. Pe de altă parte, puțini filosofi sau teologi ar discuta despre legea morală fără a evidenția dreptul natural. Această diviziune nu a existat dintotdeauna. Stuart Banner ne-a făcut un mare serviciu, prezentând ascensiunea și declinul dreptului natural în jurisprudența americană, alături de evoluțiile istorice și culturale.

Teza lui este simplă: la vremea fondării Americii, dreptul natural era parte integrantă a culturii noastre sociale și juridice și a fost folosit în mod regulat de avocații, judecătorii și profesorii de drept americani până la mijlocul și sfârșitul anilor 1800. După această perioadă, raționamentul pe baza dreptului natural a fost din ce în ce mai puțin prezent în argumentele juridice și în hotărârile judecătorești, până când a dispărut în mare parte din discursul juridic american.

Banner spune că lucrarea sa „nu face referință nici la intelectuali, nici la «popor» în sens mai larg, ci la membrii unei culturi profesionale distincte”. Cei mai mulți care se regăseau în cadrul acestei profesii „nu se gândeau la dreptul natural într-un mod sistematic”, însuși Banner evitând argumentele filosofice.

El caracterizează dreptul natural din acea perioadă ca fiind „un sistem de principii pe care rațiunea umană le-a descoperit pentru a reglementa conduita omului” (Judecătorul Joseph Story), comparabil cu legile naturii care guvernează lumea neanimată. Sursele sale îi includeau pe Dumnezeu, rațiunea, tradiția, obiceiul și dreptul comun. „Legea

naturală reprezenta rezonabilitatea”, este concluzia lui Banner, și, deși „oamenii au avut adesea divergențe cu privire la ceea ce presupunea rezonabilitatea”, ei nu au contestat existența legii naturale.

El sugerează patru cauze principale ale declinului: adoptarea constituțiilor scrise, separarea legii și a religiei, creșterea volumului de cazuri raportate și „bidimensionalitatea” dreptului natural. El susține faptele acestor evenimente mai minuțios decât relațiile lor cauzale cu declinul. Dispozițiile constituționale și statutele formulate în linii mari, spre exemplu, încă lasă mult loc de dezbateri și invită îndrumarea din partea unor precepte superioare. Numărul sporit de cazuri decise și publicate în a doua jumătate a anilor 1800 a dat cu siguranță avocaților mai multă apă la moară, dar niciun număr de precedente nu poate rezolva noile conflicte care apar din circumstanțe noi, care necesită în mod repetat dezbateri cu privire la ambiguitățile din legislație și deciziile anterioare.

Când Banner descrie relația dintre drept și religie, el se referă la modul în care, în secolul al XVIII-lea și la începutul secolului al XIX-lea, creștinismul era identificat cu dreptul comun și cu cultura morală publică. Pe parcursul secolului al XIX-lea, religia a devenit mai privată, fiind în același timp și mai răspândită. Până la sfârșitul secolului, maxima conform căreia dreptul comun era fondat pe creștinism a fost înlocuită de un angajament al egalității între religii.

Banner atribuie „bidimensionalitatea” dreptului natural ca fiind o cauză nu numai a declinului acestuia în procesul de luare a deciziilor judiciare, ci și a scepticismului tot mai mare cu privire la însăși existența sa. El studiază argumente opuse din anii 1800, fiecare dintre ele invocând dreptul natural, cu privire la pedeapsa cu moartea, drepturile de proprietate, rolul femeilor, sclavia și raporturile rasiale. La începutul studiului său, Banner sugerează că „dacă legea naturii a fost suficient de cuprinzătoare pentru a include ambele tabere ale unor chestiuni disputate, poate că a fost prea ambiguă și prea subiectivă pentru a fi de folos practic în cadrul sistemului juridic”.

Banner își încheie studiul cu o condamnare puternică: „Legea naturală fusese creată de Dumnezeu, însă trebuia să fie discernută de ființe umane failibile care aveau probleme în privirea dincolo de propriul interes.” Potrivit unui avocat al vremii: „Vrem un test prin care să distingem ce este drept de ce este greșit”, dar atâta timp cât fiecare om apelează la rațiunea sa particulară, la conștiința sa particulară, la sentimentul său moral particular ca fiind tribunalul suprem și infailibil, nu există sau nu poate exista un astfel de test.”

Banner concluzionează că folosirea dreptului natural în dreptul american a fost mai mult metodologică - sau retorică - decât substanțială. „Orice regulă substanțială la care se putea ajunge prin intermediul dreptului natural putea fi obținută și fără acesta. Ar fi greșit să atribuim oricare dintre schimbările substanțiale (în drept, între 1800 și 1950)

abandonării dreptului natural. Acestea ar fi avut loc aproape sigur chiar și dacă dreptul natural ar fi continuat să joace un rol în sistemul juridic funcțional.”

Mai degrabă, abandonarea dreptului natural de către judecătorii americani a reflectat „o schimbare în modul în care judecătorii au înțeles metoda lor de a discerne legea”. Cu legea naturală, „judecătorii credeau că sunt descoperitori de lege. Astăzi, prin contrast, judecătorii din cazurile grele se consideră creatori de lege”. Banner implică astfel că ne este mai bine fără legea naturală. În absența acesteia, sistemul nostru juridic este mai onest și transparent.

Banner îmi lasă impresia că versiunea legii naturale pe care a studiat-o este vidă, nedeterminată și doar o expresie a preferinței sale personale. Dar poate că din acest motiv – și nu din cauza constituțiilor scrise, a separării legii de religie sau a proliferării publicațiilor juridice – s-a oprit folosirea dreptului natural în discursul juridic. Banner nu discută dacă aceste caracteristici sunt fundamentale pentru dreptul natural în sine sau dacă ele au împovărat doar versiunea dreptului natural care a fost invocată de avocații, judecătorii și profesorii de drept americani în secolul al XVIII-lea și al XIX-lea.

A răspunde la această întrebare ar necesita angajamentul filosofic pe care Banner l-a refuzat la începutul cărții sale. Ca urmare, lucrarea sa nu este deosebit de utilă pentru dezbaterile actuale privind întrebarea dacă dreptul natural ar trebui să joace un rol în oricare dintre cele trei ramuri ale guvernului american. Dacă dreptul natural este înrădăcinat doar în „rațiune”, „obicei”, „dreptul comun” sau „poruncă divină”, așa cum susține Banner, atunci acesta va fi întotdeauna ambiguu și va varia la fel cum obiceiurile, dreptul comun și percepțiile individuale asupra revelației divine variază în timp.

Dacă, pe de altă parte, dreptul natural constă în rânduiri pe care omul le înțelege prin participarea sa înțeleptă la legea eternă a lui Dumnezeu, ordinea cu care Dumnezeu înștiințează întreaga creație, dreptul natural va fi întemeiat pe o realitate neschimbătoare. Această înțelegere a dreptului natural se bazează pe existența unui Dumnezeu providențial care a cauzat și continuă să cauzeze realitatea creată să existe, să aibă o natură și un țel și să fie poruncită să îndeplinească această natură și acel țel.

Gânditorii iluminismului au marginalizat o mare parte din această descriere a realității. În acest mod, este posibil ca dreptul natural cunoscut de avocații din America secolului al XIX-lea să fi fost o umbră instabilă a versiunii fundamentate filosofic care tocmai a fost descrisă și să fi fost o cauză primară a declinului său inutil.

În pofida verdictului negativ al lui Banner, dacă și cum dreptul natural, corect înțeles, poate sau ar trebui să ghideze dreptul american, rămân întrebări vii și importante. Dreptul natural, înțeles corect, nu este expresia retorică a preferinței personale pe care o descrie Banner. În schimb, este înrădăcinat în natura și țelul realității însăși și, prin

urmare, are implicații serioase pentru ordonarea vieții noastre prin norme juridice și sociale.

Imagine: Unsplash